

” Приходько В., Томенко О., Конох А. Проблема залучення науковців до розвитку сфери фізичної культури і спорту в регіоні. *Освіта. Інноватика. Практика*, 2023. Том 11, № 5. С. 59-66. DOI: 10.31110/2616-650X-vol11i5-009

Prykhodko V., Tomenko O., Konokh A. Problema zaluchennia naukovtsiv do rozvytku sfery fizychnoi kultury i sportu v rehioni [The problem of involving scientists in the improvement of practices in the sphere of physical culture and sports in the region]. *Osvita. Innovatyka. Praktyka – Education. Innovation. Practice*, 2023. Vol. 11, No 5. S. 59-66. DOI: 10.31110/2616-650X-vol11i5-009

УДК 796.072.2:796.06(045)

DOI: 10.31110/2616-650X-vol11i5-009

Володимир ПРИХОДЬКО*Придніпровська державна академія фізичної культури і спорту, Україна*
<https://orcid.org/0000-0001-6980-1402>*komandaODI@ukr.net***Олександр ТОМЕНКО***Сумський державний педагогічний університет імені А.С.Макаренка, Україна*
<https://orcid.org/0000-0002-1097-965X>*rehabsc.tt@gmail.com***Анатолій КОНОХ***Запорізький національний університет, Україна*
<https://orcid.org/0000-0003-4283-9317>*konoch105@ukr.net*

ПРОБЛЕМА ЗАЛУЧЕННЯ НАУКОВЦІВ ДО РОЗВИТКУ СФЕРИ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ В РЕГІОНІ

Анотація. У статті подані результати дослідження, організованого і проведеного для вивчення практики залучення фахівців фізичної культури і спорту, а саме кандидатів і докторів наук, до розвитку сфери фізичної культури і спорту в умовах регіону. А також, наскільки активно і широко використовуються їхні компетентності та досвід в умовах окремої області. Вперше на державному рівні потребу в підготовці та ефективному використанні наукових кадрів було визначено у Національній доктрині розвитку фізичної культури і спорту у 2004 р. За час, що минув, захистили дисертації сотні кандидатів та докторів наук з фізичного виховання та спорту, педагогічних, медичних тощо. Саме ця причина спонукала розглянути проблему залучення науковців до розвитку сфери фізичної культури і спорту, що стимулює поступ сфери на місцевому рівні. Очевидно, що ця проблема існує також в інших сферах суспільного життя і має досліджуватись. Дослідження було організоване і проведене в Запорізькій області методом опитування експертів, а саме викладачів з науковими ступенями факультету фізичного виховання Запорізького національного університету у кількості 28 осіб. Проаналізувавши результати, можна стверджувати, що існує і викладачами з науковими ступенями вважається гострою проблема залучення кандидатів і докторів наук до підвищення кваліфікації фахівців фізичної культури і спорту. Адже згідно з отриманими даними, можемо дійти висновку, що опитані науково-педагогічні працівники згодні та підтримують думку, що підвищення компетентності фахівців фізичної культури і спорту покращить якість управління фізичною культурою спортом у регіонах. Тож корисними будуть різні форми, а саме, запрошення кандидатів і докторів наук до занять у закладах вищої освіти, у фізкультурно-спортивних організаціях. Це також організація заходів безпосередньо за ініціативи науково-педагогічних кадрів.

Ключові слова: заклади вищої освіти; сфера фізичної культури і спорту; регіон; підвищення кваліфікації фахівців; фізкультурні і спортивні організації.

Volodymyr PRYKHODKO*Dnipro State Academy of Physical Culture and Sports, Ukraine*
<https://orcid.org/0000-0001-6980-1402>*komandaODI@ukr.net***Oleksandr TOMENKO***Sumy State Pedagogical University named after A.S. Makarenko, Ukraine*
<https://orcid.org/0000-0002-1097-965X>*rehabsc.tt@gmail.com***Anatolii KONOKH***Zaporizhia National University, Ukraine*
<https://orcid.org/0000-0003-4283-9317>*konoch105@ukr.net*

THE PROBLEM OF INVOLVING SCIENTISTS IN THE IMPROVEMENT OF PRACTICES IN THE SPHERE OF PHYSICAL CULTURE AND SPORTS IN THE REGION

Abstract. The article presents the results of a study organized and conducted to study the practice of involving physical culture and sports specialists, namely candidates and doctors of science, in the development of the field of physical culture and sports in the conditions of the region. And also, how actively and widely their competences and experience are used in the conditions of a separate area. For the first time at the state level, the need for the training and effective use of scientific personnel was defined in the National Doctrine for the Development of Physical Culture and Sports in 2004. During the past time, hundreds of candidates and doctors of science in physical education and sports, pedagogical, medical, etc. defended their theses). It was this reason that prompted us to consider the problem of attracting scientists to the

development of the field of physical culture and sports, which stimulates the progress of the field at the local level. It is obvious that this problem also exists in other spheres of social life and should be investigated. The research was organized and conducted in the Zaporizhian region by the method of surveying experts, namely teachers with scientific degrees of the Faculty of Physical Education of the Zaporizhia National University in the number of 28 people. Having analyzed the results, it can be stated that there is an acute problem of attracting candidates and doctors of science to the professional development of physical culture and sports specialists, even by teachers with scientific degrees. After all, according to the received data, we can come to the conclusion that the surveyed scientific and pedagogical workers agree and support the opinion that increasing the competence of physical culture and sports specialists will improve the quality of physical culture and sports management in the regions. Therefore, various forms will be useful, namely, inviting candidates and doctors of science to classes in institutions of higher education, in physical culture and sports organizations. It is also the organization of events directly on the initiative of scientific and pedagogical personnel.

Key words: institutions of higher education; the field of physical culture and sports; region; professional development; physical culture and sports organizations.

Постановка проблеми. Фізична культура і спорт є вкрай важливою сферою і галуззю як для життєдіяльності окремої людини, так і держави, яка піклується про високий рівень фізичного розвитку і здоров'я населення, а також про розвиток спорту як важливого маркеру успішності будь-якої країни у наш час. Проте елементи, притаманні фізичній культурі і спорту, постійно оновлюються, розвиваються та вдосконалюються. Розвиток галузі фізичної культури і спорту в регіонах країни на сьогодні є однією важливих задач, оскільки вона є невід'ємною частиною сьогодення і майбутнього мешканців будь-якої території країни. Цьому сприяє наявність в усіх без виключення областях України спеціалізованих закладів або ж факультетів фізичного виховання, висококваліфіковані викладачі і науковці яких готують фахівців фізичної культури і спорту.

Вперше на державному рівні потребу у підготовці та ефективному використанні наукових кадрів було визначено у Національній доктрині розвитку фізичної культури і спорту [20; 26]. Було розкрито особливості наукових досліджень за спеціальністю «Фізична культура і спорт» [18; 23].

Поза цим, для того щоб галузь вдосконалювалася, а розвиток фізичної культури і спорту відбувається саме на місцевому рівні, необхідно залучати висококваліфікованих фахівців та науковців, які, безпосередньо, є експертами, для покращення та оптимізації тих чи інших елементів і процесів. Підготовлені науковці вищів, які мають вчені ступені докторів філософії (минула назва – кандидати наук) і докторів наук цієї галузі, безумовно, мають залучатися та брати участь у різних процесах її розвитку. Серед таких процесів можна говорити про підвищення кваліфікації та компетентності працюючих фахівців тощо. Мають проводитися дослідження, фундаментом яких повинні бути саме досвід та компетентність практиків. Але, на жаль, серед існуючих негативних факторів можемо говорити не лише про дефіцит висококваліфікованих та досвідчених фахівців у галузі фізичної культури і спорту, але й невміле використання їхніх компетентностей на місцях.

Саме ця причина спонукала розглянути проблему залучення науковців до розвитку сфери фізичної культури і спорту, що стимулює розвиток сфери на місцевому рівні і в цілому Україні. Очевидно, також, що ця проблема існує й в інших сферах суспільного життя і має досліджуватись.

Адже загалом витрати на українську науку в державі є суттєвими – лише за 2019 р. на наукові дослідження, утримання наукових лабораторій, інститутів та оплату праці вченим у держустановах було витрачено 17 млрд гривень. Скільки ж всього вчених у країні? Називається цифра близько 80 тис. осіб. Вони працюють у 950 різних організаціях, 35% з них розташовані у Києві. Віковий ценз у вченому середовищі демонструє розрив: найбільша вікова група 30-39 років, друга за чисельністю – старше 65-ти. Відповідно можна розподілити групу кандидатів та докторів наук. У період з 2011 по 2020 рр. наукову ступінь доктора наук в Україні отримали 4 тисячі 703 жінки, кандидатські дисертації захистили 33 тисячі 422 жінки. За інформацією Міністерства освіти і науки України, серед здобувачів наукового ступеня доктора наук в Україні переважають чоловіки. Кількість жінок, які здобувають науковий ступінь доктора наук, в 2011 р. становила 28%, у 2016 р. цей показник становив 47%, а от у 2020 р. він сягнув 50,6% [4].

Незважаючи на лідируючі позиції держави за цим показником в Європі, в українській науці з 2019 р. стався перелом. Число вчених скоротилося на 16% при тому ж зростанні кількості захистів. Кандидати та доктори наук, особливо ті, які щойно отримали вчені ступені, вважали за краще залишити межі країни щоб продовжити діяльність, необов'язково наукову, в іншій державі. Вектор різноспрямований відтоку у вказаний період: це не лише Європа і США [27].

Чим займатися кандидату чи доктору наук після захисту – його особиста справа. Вчений ступінь дійсно допоможе зробити кар'єру в освіті або на науковій ниві. А також стане вагомою характеристикою будь-якого виду діяльності. Доказом тому є зростаюча кількість володарів дипломів вищої кваліфікації у бізнесі та владі [27]. Звернемо увагу й на те, що переважна більшість фахівців з дипломами докторів і кандидатів наук працюють саме в закладах вищої освіти.

Вже була розглянута тема удосконалення організації та змісту наукових досліджень з фізичної культури і спорту в Україні, із залученням провідних науковців закладів вищої освіти, як важлива передумова їх реформування. Доведено, що в сучасній Україні потрібно більш дієво, ніж це відбувалось до останнього часу, використовувати можливості наукових досліджень для розвитку сфери фізичної

культури і спорту, передумовою чого є немала кількість висококваліфікованих фахівців з науковими ступенями, а також створене Міністерство молоді та спорту України, яке має визначати пріоритети у спрямованості актуальних наукових розробок [8; 12; 16; 22; 24], відшукувати можливості їх упровадження у практику фізичної культури і спорту [25, с. 426].

Вивчалась тема повноважень регіональних органів влади у сфері надання управлінських послуг, включаючи фізичну культуру і спорт [5; 10; 13; 15; 19]. Сучасний стан державного управління фізичною культурою й спортом в Україні та за кордоном [3; 6; 14; 16]. Досліджено, також, інформаційне забезпечення сфери фізичної культури та спорту в умовах регіону [14; 17].

Дослідження організовано і проведено з **метою** вивчити практику залучення науковців до розвитку сфери фізичної культури і спорту в умовах окремої області.

Організація і методи дослідження. Дослідження було організоване в умовах Запорізької області на початку 2023 р. Воно проведене методом опитування експертів, а саме викладачів з науковими ступенями факультету фізичного виховання Запорізького національного університету (ЗНУ) у кількості 28 осіб. Усі вони мали вчені ступені з фізичного виховання та спорту, а також педагогічних, медичних, біологічних наук. Анкета, яка була застосована для опитування експертів, мала один блок критеріїв оцінювання. У блоці п'ять тверджень, з якими опитані респонденти ознайомилися та мали змогу надати відповідь, наскільки вони згодні з тим чи іншим твердженням. Кількісні методи можуть бути застосовані в дослідженні лише після того, як емпіричні дані переведені на мову чисел. Передумовою і початком застосування кількісних методів в соціологічних дослідженнях є вимір як «пізнавальний процес, в якому визначається відношення однієї (вимірюваної) величини до іншої однорідної величини», прийнятої за одиницю виміру» [21, с. 8].

Для обробки отриманої емпіричної інформації, зібраної в процесі опитування, застосовувалась спеціалізована програма SPSS for Windows 22.0. IBM SPSS Statistics for Windows це програма, створена спеціально для обробки і аналізу отриманих даних. SPSS for Windows забезпечує аналіз даних для описової статистики, числових прогнозів результатів та визначення груп. Також надає функції перетворення даних, побудови графіків і прямого маркетингу для плавного управління, В соціології і педагогіці програма дозволяє автоматизувати процес створення баз даних різної інформації, їх зберігання та обробку. У педагогіці програма дозволяє автоматизувати обробку та інтерпретацію результатів тестування. Програма SPSS ефективний інструмент для практичної роботи в області соціологічного та педагогічного аналізу, забезпечує швидку і точну обробку даних. Основною особливістю цієї програми є те, що результати аналізу можна наочно представляти у вигляді таблиць і діаграм різних типів, впроваджувати результати в інші програмні системи.

Для аналізу одержаного статистичного матеріалу були застосовані методи математичної статистики, екстраполяції, моделювання, пошукового та нормативного прогнозування [2; 7].

Виклад основного матеріалу. Стосовно твердження щодо залучення до проведення занять у ЗНУ в процесі підвищення кваліфікації фахівців сфери фізичної культури і спорту, маємо наступні результати. Так, згідно отриманих даних, що зображені на рис. 1, 17,9% опитаних згодні з наведеним твердженням. 14,3% опитаних респондентів зазначили, що вони скоріше згодні (можна вважати, що їх залучали епізодично). 7,1% опитаних експертів зазначили, що вони скоріше не згодні з даним твердженням (будемо вважати, що вони не можуть пригадати такі випадки). Суттєва більшість, а саме 53,6% респондентів вказали, що не згодні з наведеним твердженням. Тобто вони не були залучені до підвищення кваліфікації фахівців сфери фізичної культури і спорту у ЗНУ. І 7,1% не змогли надати відповіді. Також, як бачимо, на рис. 1 зображена лінія тренду лінійного типу, де R^2 – це достовірність до фактичних даних, y – послідовність значень, x – номер періоду. З даної формули та комп'ютерного розрахунку можна говорити про те, що можливість респондентами варіанту «Не згоден(-а)», тобто не залучались була, теоретично, не дуже високою, що підтверджують дані рис. 1.

Виходячи з отриманих даних, показаних на рис. 1, можемо стверджувати, що переважну більшість респондентів, а саме кандидатів і докторів наук, не залучали до проведення занять у ЗНУ у процесі підвищення кваліфікації фахівців сфери фізичної культури і спорту регіону.

Що стосується твердження про залучання викладачів до проведення занять будь-якими організаціями в Запорізькій області з фахівцями сфери фізичної культури і спорту, можна говорити про наступне. Аналізуючи дані, що зображені на рис. 2, відмітимо 21,4% респондентів згодні з даним твердженням (тобто, їх запрошували для проведення занять). 7,1% опитаних науково-педагогічних працівників зазначили, що вони скоріше згодні з наведеним твердженням. Тоді як переважна більшість, а саме 71,4% опитаних експертів вказали, що вони не згодні з цим твердженням (тобто, вони не брали участь). Як бачимо, жоден з респондентів не обрав варіант «Скоріше не згоден» та «Важко відповісти». Також, на даному рисунку зображена лінія тренду логарифмічного типу, де R^2 – це достовірність до фактичних даних, значення y – послідовність значень, $\ln(x)$ – номер періоду. З даної формули та результатів комп'ютерного розрахунку можна говорити про те, що була відносно висока можливість вибору респондентами варіанту «Не згоден(-а)», про що свідчать наведені дані.

Проаналізувавши отримані дані, можна дійти певного висновку, що переважну більшість опитаних науково-педагогічних працівників, а саме 71,4%, не залучали до проведення занять в цій області з фахівцями сфери фізичної культури і спорту, які організовували будь-які інші організації.

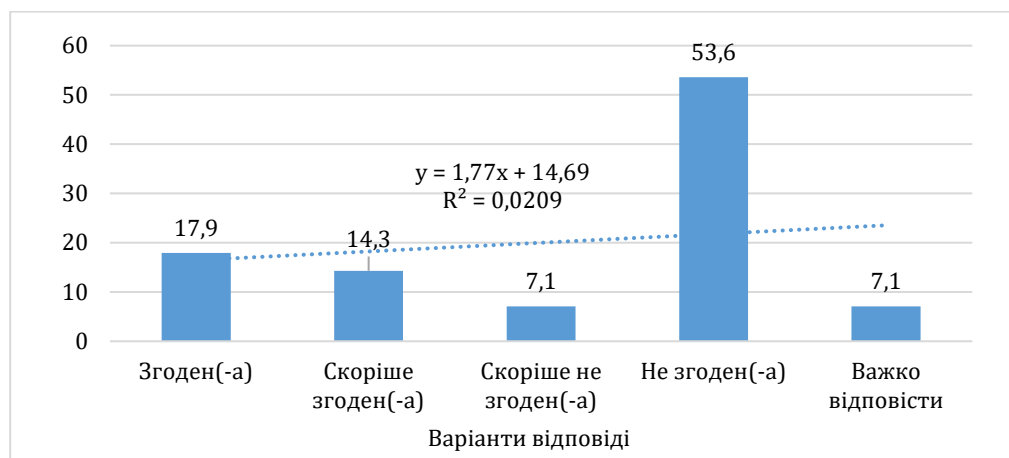

Рис. 1. Розподіл відповідей респондентів стосовно твердження щодо залучення до проведення занять у ЗНУ у процесі підвищення кваліфікації фахівців сфери фізичної культури і спорту

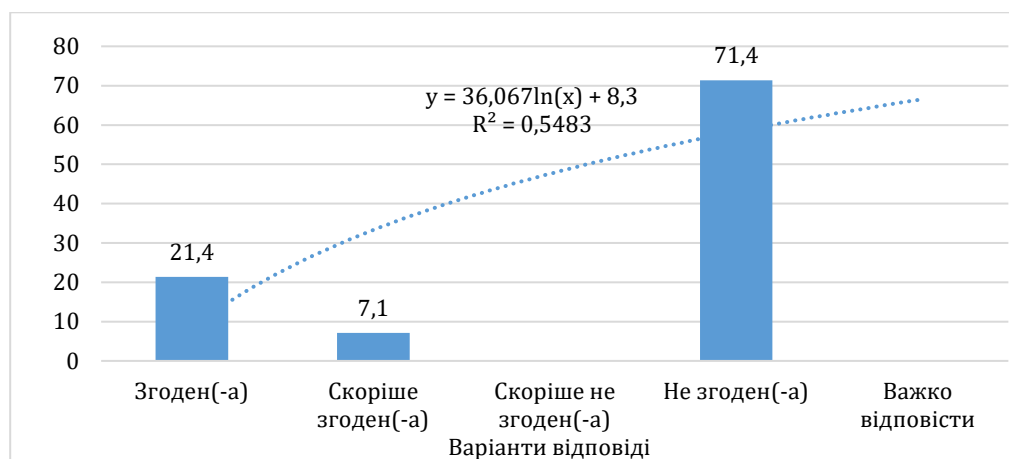
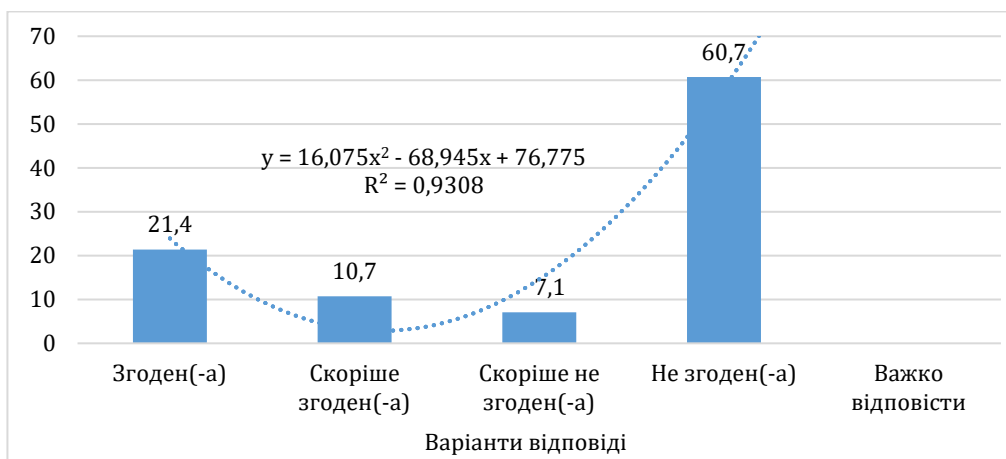

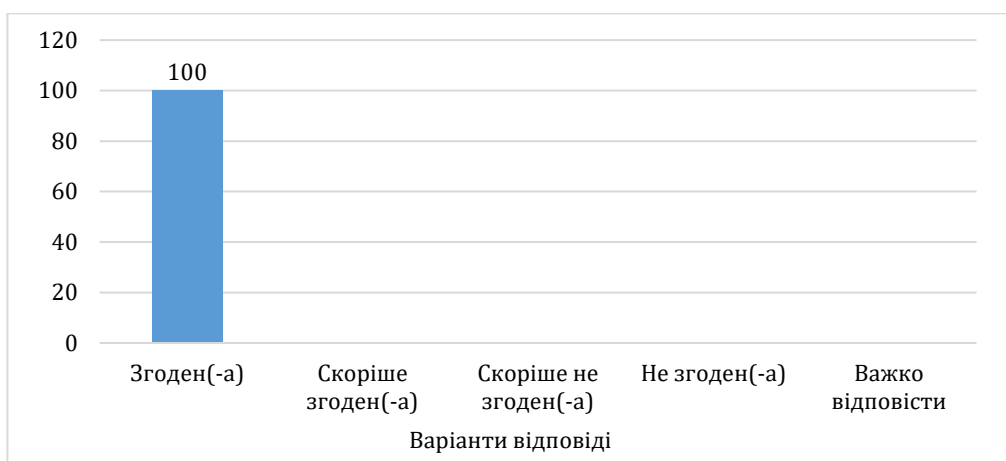
Рис. 2. Розподіл відповідей науково-педагогічних працівників щодо твердження про залучення їх до проведення занять в області з фахівцями сфери фізичної культури і спорту, які організовували будь-які інші організації

Згідно з даними, що представлені на рис. 3, а саме реакція на твердження щодо залучення викладачів до проведення занять в області з фахівцями сфери фізичної культури і спорту, які були організовані безпосередньо за ініціативи опитаних науковців, то ми маємо наступні дані: 21,4% згодні з наведеним твердженням (тобто, така практика існує і у якійсь мірі поширена). 10,7% опитаних науково-педагогічних працівників зазначили, що вони скоріше згодні з цим твердженням, 7,1% респондентів вказали, що скоріше не згодні з вище наведеним твердженням, а більшість респондентів – 60,7% не згодні з даним твердженням (тобто, вони такі заходи не ініціювали і не проводили). Як бачимо, варіант «Важко відповісти» не був обраний нашими респондентами. На даному рисунку зображена лінія тренду поліноміального типу, де R^2 – це достовірність до фактичних даних, значення y – послідовність значень, $\ln(x)$ – номер періоду. З даної формули та результатів комп'ютерного розрахунку можна говорити про те, що можливість вибору респондентами варіанту «Не згоден(-а)» мала високий рівень.

Отримані дані свідчать про те, що більшість з опитаних респондентів, а саме кандидатів і докторів наук, не ініціювали і не організовували заняття в Запорізькій області з фахівцями сфери фізичної культури і спорту, як важливої форми підвищення їх кваліфікації.

Рис. 3. Розподіл відповідей опитаних викладачів щодо твердження про залучення їх до проведення занять в області з фахівцями сфери фізичної культури і спорту, які були організовані безпосередньо за їхньої, тобто науково-педагогічних кадрів, ініціативи

Рис. 4. Думка респондентів щодо твердження, що до підвищення компетентності фахівців фізичної культури і спорту на рівні регіонів мають долучатись представники спортивної науки

Наступне питання дослідження було стосовно такого твердження, що до підвищення компетентності фахівців фізичної культури і спорту на рівні регіонів мають долучатись представники спортивної науки (тут, наприклад, із ЗНУ). Звернувши увагу на отримані дані, що зображені на рис. 4, можемо говорити, що абсолютна кількість опитаних, а саме 100%, згодні з цим твердженням. Проаналізувавши та обробивши отримані дані, ми можемо впевнено говорити про те, що всі наші респонденти підтримують думку, що до підвищення компетентності фахівців фізичної культури і спорту на рівні регіонів мають долучатись представники спортивної науки.

Наступне і останнє твердження у блоці було стосовно того, що підвищення компетентності фахівців фізичної культури і спорту покращить якість управління фізичною культурою спортом у регіонах. Обробивши дані, що зображені на рис. 5, ми можемо говорити про наступне: переважна частина респондентів, а саме 82,1% погоджуються з наведеним твердженням. Ще 17,9% експертів скоріше погоджуються з даною думкою. Як бачимо, простежується тенденція результатів, що і на рис. 4, де так само варіанти «Скоріше не згоден(-а)», «Не згоден(-а)» та «Важко відповісти» не були обрані жодним з опитаних респондентів. На рис. 5 зображена лінія тренду логарифмічного типу, де R^2 – це достовірність до фактичних даних, значення y – послідовність значень, $\ln(x)$ – номер періоду. З формули та результатів комп'ютерного розрахунку, що подані на рисунку, ми можемо зазначити, що можливість вибору респондентами варіанту «Згоден(-а)» мала середній рівень.

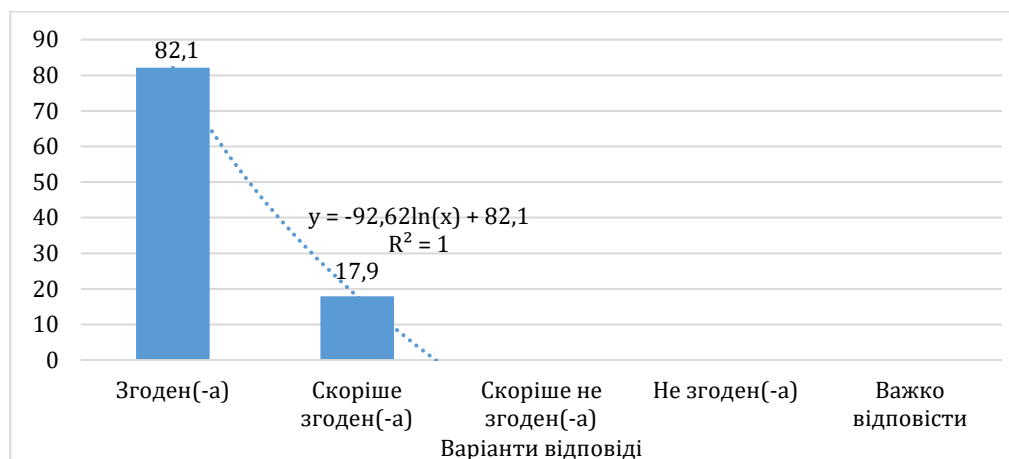

Рис. 5. Розподіл відповідей експертів стосовно твердження, що підвищення компетентності фахівців фізичної культури і спорту покращить якість управління фізичною культурою спортом у регіонах

Висновки. Проаналізувавши отримані результати, можна впевнено стверджувати, що не лише існує, але й викладачами з науковими ступенями підтверджується гостра проблема залучення кандидатів і докторів наук до підвищення кваліфікації фахівців фізичної культури і спорту в регіонах. Адже згідно з отриманими даними, можемо дійти висновку, що опитані науково-педагогічні працівники згодні та підтримують думку, що підвищення компетентності фахівців фізичної культури і спорту покращить якість управління і розвиток фізичної культури і спорту у регіонах. При цьому, корисними будуть різні форми. А саме, запрошення кандидатів і докторів наук до занять безпосередньо у закладах вищої освіти, у фізкультурно-спортивних організаціях. Це також організація заходів безпосередньо за ініціативи науково-педагогічних кадрів.

Список використаних джерел

1. Базенко В. Європейський досвід управління розвитком фізичної культури та спорту на місцевому рівні. *Ефективність державного управління*. 2017. Вип. 1 (50). Ч. 1. С. 156-165.
2. Бююль, А., Цёфель П. SPSS: Искусство обработки информации. Анализ статистических данных и восстановление скрытых закономерностей ; пер. с нем. СПб. : ДиаСофтЮП, 2005. 608 с.
3. Вапнярська О. І., Золотов М. І. Зарубіжний досвід управління масовим спортом. *Менеджмент в Росії та за кордоном*. 2003. С. 30—35.
4. В Україні за останні десять років докторські дисертації захистили понад 4,7 тисячі жінок. URL : <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/3188986-v-ukraini-za-ostanni-desat-rokiv-doktorski-disertacii-zahistili-ponad-47-tisac-zinok.html>
5. Гасюк І. Л. Державне управління фізичною культурою та спортом: стан та перспективи розвитку: монографія. Харків : ПП Балюк І. Б., 2011. 432 с.
6. Гасюк І. Л. Нормативно-правові засади державного управління фізичною культурою та спортом у країнах Європи. *Українські наукові записки*. 2015. № 4(48). С. 462—472.
7. Давыдова М. А., Усатая И. Е. Возможности программы SPSS при обработке данных массового тестирования. *Международный студенческий научный вестник*. 2017. № 2. С. 56-64.
8. Зведений план науково-дослідної роботи у сфері фізичної культури і спорту на 2011–2015 рр. Київ, 2011. 44 с.
9. Иванов А. В. Зарубежный опыт государственных и рыночных регуляторов развития в области спорта и его адаптация к условиям Украины.: сб. научн. тр. «Социально-экономические аспекты промышленной политики» / редкол. : Амоша А. И. (отв. ред.) [и др.] ; НАН Украины. Институт экономики промышленности. Донецк, 2005. С. 233—247.
10. Ковтун І. Б. Поняття і сутність повноважень органів місцевого самоврядування на регіональному рівні. *Держава та регіони. Серія: Державне управління*. 2011. № 3. С. 211—217.
11. Козлова К. П., Скібенко Н. В., Лезнік Н. В. Формування професійних умінь у майбутніх вчителів фізичної культури ; матер. конф. «Підготовка спеціалістів фізичної культури та спорту в Україні; ; упорядники: В. І. Завацький та ін. Луцьк, 1994. С. 99-100.
12. Кононович В. Г. Закордонний досвід державного управління розвитком фізичної культури та спортом С. 469-475. URL : <http://repositsc.nuczu.edu.ua/bitstream/123456789/13458/1/%D0%A1%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%8C%20Engl.pdf>
13. Кудлата К. В. Нормативно-правові та функціональні засади державного управління фізичною культурою і спортом на регіональному рівні. *Економіка та держава*. 2014. № 3. С. 144-148.
14. Кузьменко О. О. Сучасний стан державного управління фізичною культурою й спортом в Україні та Європі. *Держава та регіони. Серія: Державне управління*. 2011. № 3. С. 36-41.

15. Лапінцев А., Поляк О. Визначення повноважень регіональних органів влади у сфері надання управлінських послуг. *Державне будівництво*. 2007. № 1 (ч. 2). URL : <http://www.kbuara.kharkov.ua/e-book/db/2007-1-2/doc/4/01.pdf>
16. Леонова А. О., Давидова В. П., Новачук О. О. Ефективність державного управління в контексті євроінтеграції України : навч.-метод. посіб. Київ : ДПА України, 2007. 390 с.
17. Мазурашу Г. Європейський вектор розвитку системи управління сферою фізичної культури і спорту (регіональний аспект). Чернівці, 2009. 106 с.
18. Михайличенко О. В. Наукові дослідження за спеціальністю «Фізична культура і спорт»: сучасність та перспективи. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2015. № 10 (54). С. 280-287.
19. Мічуда Ю. П. Функціонування та розвиток сфери фізичної культури і спорту в умовах ринку : автореф. дис. д-ра наук з фіз. вих. : 24.00.02. Київ, 2008. 40 с.
20. Національна доктрина розвитку фізичної культури і спорту. Указ Президента України від 26 вересня 2004 р., № 1148/204. URL : <http://gu.osvita.ua/legislation/other/2766/>
21. Паниотто В. И., Максименко В. П. Количественные методы в социологических исследованиях. Киев : Наукова думка. 1982. 272 с.
22. Приходько В. В. Макропедагогика: важность макропедагогических регуляторов для современной Украины. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Серія: Педагогічні науки*. 2014. Вип. 117. С. 82-85.
23. Приходько В. В. О последствиях выведения исследований в области теории спорта из поля педагогической науки. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Серія: Педагогічні науки. Фізичне виховання та спорт*. 2011. Вип. 91. Т. 1. 2011. С. 375-377.
24. Приходько В. В., Горбань С. Н. Спорт как отрасль и сфера. *Теория и практика физической культуры*. 1996. № 6. С. 18-20.
25. Приходько В., Томенко О., Михайличенко О. Удосконалення організації та змісту наукових досліджень з фізичної культури і спорту в Україні як важлива передумова їх реформування *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2016. № 3 (57). С. 419-429.
26. Про державну підтримку розвитку фізичної культури і спорту в Україні. Указ Президента України від 22 червня 1994 р., № 334/94. Указ втратив чинність (згідно з Указом Президента України від 13 листопада 2019 року, № 844/2019). URL : https://ips.ligazakon.net/document/view/u334_94?an=1
27. Скільки в Україні вчених? URL: <https://aspirantura.com.ua/uk/blog/skilki-v-ukrayini-vchenih/#i-3>
28. Христова Т. Є. Формування рухової активності дітей шкільного віку як предмет наукових досліджень : матер. IV Міжнародної інтернет-конференції 24-25 листопада 2020 року «Сучасні проблеми фізичного виховання, спорту та здоров'я людини». Одеса : Букаев Вадим Вікторович, 2020. С. 100-103.

References

1. Bazenko V. Yevropeyskiy dosvid upravlinnia rozvytkom fizychnoi kultury ta sportu na mistsevomu rivni. *Efektivnist derzhavnoho upravlinnia*. 2017. Vyp. 1 (50). Ch. 1. S. 156-165.
2. Byuyul, A., Tsyofel P. SPSS: Iskusstvo obrabotki informatsii. Analiz statisticheskikh dannikh i vosstanovlenie skritikh zakonomernostei ; per. s nem. SPb. : DiaSoftYuP, 2005. 608 s.
3. Vapniarska O. I., Zolotov M. I. Zarubizhnyi dosvid upravlinnia masovym sportom. *Menedzhment v Rosii ta za kordonom*. 2003. S. 30—35.
4. V Ukraini za ostanni desiat rokiv doktorski dysertatsii zakhystyly ponad 4,7 tysiachi zhinok. URL : <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/3188986-v-ukraini-za-ostanni-desat-rokiv-doktorski-disertacii-zahistili-ponad-47-tisac-zinok.html>
5. Hasiuk I. L. Derzhavne upravlinnia fizychnoiu kulturoiu ta sportom: stan ta perspektyvy rozvytku: monohrafiia. Kharkiv : PP Baliuk I.B., 2011. 432 s.
6. Hasiuk I. L. Normatyvno-pravovi zasady derzhavnoho upravlinnia fizychnoiu kulturoiu ta sportom u krainakh Yevropy. *Ukrainski naukovi zapysky*. 2015. № 4(48). S. 462—472.
7. Davidova M. A., Usataya I. Ye. Vozmozhnosti programmi SPSS pri obrabotke dannikh massovogo testirovaniya. *Mezhdunarodnii studencheskii nauchnii vestnik*. 2017. № 2. S. 56-64.
8. Zvedenyi plan naukovo-doslidnoi roboty u sferi fizychnoi kultury i sportu na 2011–2015 rr. Kyiv, 2011. 44 s.
9. Ivanov A. V. Zarubezhnii opit gosudarstvennikh i rinochnikh reguliatorov razvitiya v oblasti sporta i yego adaptatsiya k usloviyam Ukraini. *Sotsialno-ekonomicheskie aspekty promishlennoi politiki : sb. nauchn. tr. / redkol. : Amosha A. I. (otv. red.) [i dr.] ; NAN Ukraini. Institut ekonomiki promishlennosti. Donetsk, 2005. S. 233—247.*
10. Kovtun I. B. Poniattia i sutnist povnovazhen orhaniv mistsevoho samovriaduvannia na rehionalnomu rivni. *Derzhava ta rehiony. Seriya: Derzhavne upravlinnia*. 2011. № 3. S. 211—217.
11. Kozlova K. P., Skibenko N. V., Leznik N. V. Formuvannia profesiinykh umin u maibutnikh vchyteliv fizychnoi kultury ; mater. konf. «Pidhotovka spetsialistiv fizychnoi kultury ta sportu v Ukraini ; ; uporiadnyky: V. I. Zavatskiy ta in. Lutsk, 1994. S. 99-100.
12. Kononovych V. H. Zakordonnyi dosvid derzhavnoho upravlinnia rozvytkom fizychnoi kultury ta sportom S. 469-475. URL : <http://repositsc.nuczu.edu.ua/bitstream/123456789/13458/1/%D0%A1%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%8C2%20Engl.pdf>
13. Kudlata K. V. Normatyvno-pravovi ta funktsionalni zasady derzhavnoho upravlinnia fizychnoiu kulturoiu i sportom na rehionalnomu rivni. *Ekonomika ta derzhava*. 2014. № 3. S. 144-148.
14. Kuzmenko O. O. Suchasnyi stan derzhavnoho upravlinnia fizychnoiu kulturoiu y sportom v Ukraini ta Yevropi. *Derzhava ta rehiony. Seriya: Derzhavne upravlinnia*. 2011. № 3. S. 36-41.

15. Lapintsev A., Poliak O. Vyznachennia povnovazhen rehionalnykh orhaniv vlady u sferi nadannia upravlinskykh posluh. Derzhavne budivnytstvo. 2007. № 1(ch. 2). URL : <http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/db/2007-1-2/doc/4/01.pdf>
16. Leonova A. O., Davydova V. P., Novachuk O. O. Efektyvnist derzhavnogo upravlinnia v konteksti yevrointehratsii Ukrainy : navch.-metod. posib. Kyiv : DPA Ukrainy, 2007. 390 s.
17. Mazurashu H. Yevropeiskyi vektor rozvytku systemy upravlinnia sferoiu fizychnoi kultury i sportu (rehionalnyi aspekt). Chernivtsi, 2009. 106 s.
18. Mykhailychenko O. V. Naukovi doslidzhennia za spetsialnistu «Fizychna kultura i sport»: suchasnist ta perspektyvy. Pedahohichni nauky: teoriia, istoriia, innovatsiini tekhnolohii. 2015. № 10 (54). S. 280-287.
19. Michuda Yu. P. Funktsionuvannia ta rozvytok sfery fizychnoi kultury i sportu v umovakh rynku : avtoref. dys. d-ra nauk z fiz. vykh. : 24.00.02. Kyiv, 2008. 40 s.
20. Natsionalna doktryna rozvytku fizychnoi kultury i sportu. Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 26 veresnia 2004 r., № 1148/204. URL : <http://ru.osvita.ua/legislation/other/2766/>
21. Paniotto V. I., Maksimenko V. P. Kolichestvennie metody v sotsiologicheskikh issledovaniyakh. Kiev : Naukova dumka. 1982. 272 s.
22. Prikhodko V. V. Makro pedagogika: vazhnost makro pedagogicheskikh reguliatorov dlya sovremennoi Ukraini. Visnyk Chernihivskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu. Serii: Pedahohichni nauky. Fizychno vykhovannia ta sport. 2014. Vyp. 117. S. 82-85.
23. Prikhodko V. V. O posledstviyakh vivedeniya issledovaniy v oblasti teorii sporta iz polya pedagogicheskoi nauki. Visnyk Chernihivskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu. Serii: Pedahohichni nauky. Fizychno vykhovannia ta sport. 2011. Vyp. 91. T. 1. 2011. S. 375-377.
24. Prikhodko V. V., Gorban S. N. Sport kak otrasl i sfera. Teoriya i praktika fizicheskoi kulturi. 1996. № 6. S. 18-20.
25. Prykhodko V., Tomenko O., Mykhailychenko O. Udoskonalennia orhanizatsii ta zmistu naukovykh doslidzhen z fizychnoi kultury i sportu v Ukraini yak vazhlyva peredumova yikh reformuvannia Pedahohichni nauky: teoriia, istoriia, innovatsiini tekhnolohii. 2016. № 3 (57). S. 419-429.
26. Pro derzhavnu pidtrymku rozvytku fizychnoi kultury i sportu v Ukraini. Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 22 chervnia 1994 r., № 334/94. Ukaz vtratyv chynnist (zghidno z Ukazom Prezydenta Ukrainy vid 13 lystopada 2019 roku, № 844/2019). URL : https://ips.ligazakon.net/document/view/u334_94?an=1
27. Skilky v Ukraini vchenykh? URL: <https://aspirantura.com.ua/uk/blog/skilki-v-ukrayini-vchenih/#i-3>
28. Khrystova T. Ye. Formuvannia rukhovoii aktyvnosti ditei shkilnoho viku yak predmet naukovykh doslidzhen : mater. IV Mizhnarodnoi internet-konferentsii 24-25 lystopada 2020 roku «Suchasni problemy fizychnoho vykhovannia, sportu ta zdorovia liudyny». Odesa : Bukaiev Vadym Viktorovych, 2020. S. 100-103.